

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาต่างๆกันไปอย่างรวดเร็ว มีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในอัตราสูง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งวิถีชีวิตและโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรม การอพยพย้ายถิ่นจากแรงงานชนบทมาสู่สังคมเมือง เกิดความแตกต่างในสถานะทางเศรษฐกิจระหว่างคนรวยกับคนจน พบว่าร้อยละ 80 ของรายได้ประชาชาติตกอยู่กับประชากรที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งมีจำนวนเพียงร้อยละ 10 ของประชากรของประเทศ (กรมตำรวจ, 2535) เกิดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จริยธรรม คุณธรรม เริ่มเสื่อมลงเกิดความเห็นแก่ตัวเห็นแก่พวกพ้องเป็นเครื่องบงชี้ถึงหนทางไปสู่ความสับสนในสังคม ปัญหาการว่างงานการขาดแคลนที่นักอาศัย เกิดความแปลกแยกในหมู่ผู้ด้อยโอกาส สังคมยกย่องผู้มีอำนาจทางวัตถุมากกว่าผู้ประกอบคุณความดี ปัญหายาเสพติดให้โทษ ปัญหาอาชญากรรมที่สูงขึ้นและปัญหาอื่นๆอีกมากมาย จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ประชาชนในสังคมยุคปัจจุบันเกิดความรู้สึกว่าเหวห่างวาระแวงภัย และขาดการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกทั่วไปในชุมชนมากยิ่งขึ้น ยังให้เกิดผลร้ายต่อบุคคล สมาชิกครอบครัว เกิดการกัดกร่อนทำลายโครงสร้างของความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เมื่อสมาชิกในชุมชนต่างปล่อยปละละเลยในเรื่องส่วนรวมและต่างสนใจแต่การสะสมในเชิงวัตถุของตนเองโดยไม่หันเข้าร่วมมือซึ่งกันและกันในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย การทุจริตมั่วสุมและเยาวชน ผลที่ตามมาจึงเป็นไปตามปรากฏการณ์ที่พบอยู่ทั่วไปในสังคมเมืองขณะนี้ กล่าวคือปัญหาสังคมดังกล่าวได้กลายมาเป็นที่วิตกกังวลของตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยปริยาย การทุ่มเททรัพยากร บุคคล วัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการตำรวจตามแนวของยุทธวิธีตำรวจแบบจารีตประเพณี ซึ่งได้แก่การจัดสายตรวจออกตรวจ การจัดตั้งยาม การตั้งจุดตรวจจุดสกัด เพื่อให้ตำรวจเท่านั้นเป็นผู้พิทักษ์

รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยไม่คำนึงถึงปัญหานี้ในฐานะของชุมชนและสังคม จึงไม่สามารถนำสู่การแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตรงประเด็น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดแนวนโยบายทางด้านการพัฒนาสังคมจิตใจและวัฒนธรรม ซึ่งเน้นให้มีการจัดระบบและมาตรฐานการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว พยายามให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ระบบชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งในการปฏิบัติตามแผนกรมตำรวจ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) ที่ผ่านมา กรมตำรวจได้พยายามมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น ศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับตำรวจในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาต่าง ๆ ก็ยังคงมีอยู่โดยในด้านของตำรวจนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนในระดับสถานตำรวจและหน่วยปฏิบัติการยังไม่เข้าใจว่าปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคม จึงปฏิบัติงานแต่เพียงลำพังฝ่ายเดียว ไม่แสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนและอาศัยรูปแบบยุทธวิธีตำรวจตามจารีตประเพณีดั้งเดิมทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่บนสถานตำรวจและหน่วยปฏิบัติการอื่น บางส่วนยังมีพฤติกรรมและท่าทีการปฏิบัติต่อประชาชนไม่เหมาะสม ไม่ให้ความสนใจแก่ประชาชนที่มาแจ้งความร้องทุกข์ ขาดความสุภาพต่อสุจริตชน และทำงานด้วยความล่าช้า ประกอบกับระเบียบปฏิบัติที่ล้าสมัย เช่น การเขียนคำร้องที่ประชาชนจะต้องเสียค่าเขียน เกิดการเรียกร้องเงินทอง ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดี หรือการมียามสถานีตำรวจกึ่งที่มีลักษณะขึงขังทำให้เกิดความไม่เป็นกันเอง อีกทั้งลักษณะการมีหน้าที่และบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ ซึ่งมีทั้งกฎหมายและอาวอยู่ใมือ โดยเน้นเฉพาะบทบาทด้านรักษากฎหมาย ขาดความสนใจต่อการบริการที่ดี ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดระแวง ไม่เชื่อถือศรัทธาในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

กรมตำรวจ(2535) กำหนดภารกิจและอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้รวม 6 ประการ คือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักร เฉพาะที่มีได้มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่งานอื่น

2. ป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายอาญา ที่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานอื่น

3. สืบสวนและสอบสวนการกระทำผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น และดำเนินการกับผู้กระทำผิดตามกฎหมาย

4. ร่วมมือช่วยเหลือหน่วยราชการอื่น ในการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดอาญาและรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

5. กำกับทุกข์บำรุงสุข ช่วยเหลือป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันเกิดจากทุกข์ภัยต่าง ๆ ให้บริการประชาชนที่ไม่ขัดต่อหน้าที่หรือเสียหายแก่กรมตำรวจ

6. ส่งเสริมการรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีอันดีกับประชาชน

กรมตำรวจ (2531) ได้กำหนดแนวทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการปฏิบัติงานไว้ โดยเห็นว่า ตำรวจควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี บุคลิกภาพที่ดี มีลักษณะผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอดทนอดกลั้น ซึ่งบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันกับ ประชา (2536) ได้กล่าวไว้ในการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร ระดับสารวัตรใหญ่ กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 ว่า งานตำรวจไม่อาจทำตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวได้ แต่ข้าราชการตำรวจทุกคนเป็นผู้ที่ต้องใช้วิจารณญาณและดุลยพินิจอยู่ตลอดเวลา ข้าราชการตำรวจผู้ที่สามารถใช้วิจารณญาณและดุลยพินิจในการปฏิบัติการได้ถูกต้อง มีพฤติกรรมที่เหมาะสม จะต้องมีความสุขทางอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อันตรายต่างๆ สภาพการณ์ของความตึงเครียดและแรงกดดันทั้งปวง ซึ่งจากการที่ต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสมนี้เอง คิลคัส (Kilkus, 1990) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกไว้ว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกนั้น จะสามารถเพิ่มความมั่นใจแห่งตน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองได้ นอกจากนี้ยังช่วยลดความวิตกกังวลตลอดจนความเครียดในสถานการณ์ที่ตึงเครียด ทั้งยังเพิ่มความสามัคคีระหว่างบุคคล ส่งเสริมความเชื่อถือและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ดังนั้น บุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ควรได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

ประกอบกับผู้วิจัยเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 4 กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่จะต้องดูแลพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปกครอง ให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับปรุง พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแสดงออกต่อประชาชน อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระดับบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น
- 1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น

1.3 ขีดกลางเบื้องต้นของการวิจัย

บุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก สามารถวัดได้จากแบบวัดบุคลิกภาพ และแบบสำรวจพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คำตอบที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามทั้ง 2 แบบ ที่ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยถือว่าเป็นการตอบจากความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ตอบที่ได้แสดงออกมาอย่างจริงใจ

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1.4.1 ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มียศตั้งแต่ พลตำรวจไปจนถึงดาบตำรวจ ซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ที่สถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ในช่วงปีงบประมาณ 2537

1.4.2 ตัวแปรที่ทำการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 2 ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทำการศึกษาตามแบบวัดบุคลิกภาพของกอร์ดอน (Gordon, 1963) ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพที่วัดออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านความมีอำนาจอิทธิพล , ความรับผิดชอบ , ความมั่นคงทางอารมณ์ และการเข้าสังคม

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยทำการศึกษาตามแบบสำรวจพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ของแกรมบิลและริชีย์ (Gambrill & Richey, 1975) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเป็นสองสถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ในชีวิตทั่วไปและสถานการณ์ชีวิตการทำงาน

1.5 คำจำกัดความในการวิจัย

สถานีตำรวจ หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอ กิ่งอำเภอหรือตำบล หน่วยงานของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีที่ตั้งหน่วยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พลตำรวจไปจนถึงดาบตำรวจ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจต่าง ๆ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ช่วงปีงบประมาณ 2537

บุคลิกภาพ หมายถึงคะแนนหรือตัวเลขที่ได้จากการวัดคุณลักษณะหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลจากแบบวัดบุคลิกภาพ Gordon Personal Profile ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านความมีอำนาจอิทธิพล (Ascendency) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความอดทน มีมานะอดล้าหะ

ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีการแสดงออกของอารมณ์อย่างพอเหมาะ ปราศจากความวิตกกังวล

ด้านการเข้าสังคม (Sociability) หมายถึง บุคลิกภาพที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ทุกสถานการณ์

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมของการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคล โดยคำนึงถึงสิทธิต่อบุคคลอื่น เป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับในสังคมโดยมีระดับความไม่สบายใจน้อยที่สุด ครอบคลุมพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น การกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากบุคคลอื่น การแสดงความวิพากษ์วิจารณ์ การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่ยุติธรรมหรือไม่มีเหตุผล ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นดีต่อบุคคลอื่นหรือการยอมรับว่าตัวเองบกพร่องหรือใจเขาใจเราบางเรื่อง ในที่นี้ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตทั่วไปวัดออกมาโดยแบบสำรวจการกล้าแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตการทำงาน วัดออกมาโดยแบบสำรวจพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตการทำงาน โดยถือเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยรวมจากแบบสำรวจแต่ละตอน คือ ผู้ที่มีระดับความไม่สบายใจน้อยและมีความเป็นไปได้ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมแต่ละตอนถือว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกในแต่ละสถานการณ์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบว่าตัวแปรทางจิตวิทยาเกี่ยวกับบุคลิกภาพตัวใดบ้าง ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.6.2 เพื่อเป็นแนวทางจัดกิจกรรม ในการปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกของข้าราชการตำรวจ

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ ในการศึกษาตลอดจนการวิจัยในเรื่อง
เกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกในครั้งต่อ ๆ ไป

1.6.4 เพื่อเห็นการเพิ่มพูนผลการวิจัยใหม่ ๆ และนำไปใช้ในกรณีตรวจ